

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Nissen og Madamen

Citation: Andersen, H. C.: "Nissen og Madamen", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal, C. A. Reitzel, 1990, s. 34*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid61309.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Nissen og Madamen.

Nissen kjender Du, men kjender Du *Madamen*, Gartnerens Madame? Hun havde Læsning, kunde Vers udenad, ja med Lethed skrive dem selv; kun Rimene, »Klinkningen,« som hun kaldte det, voldte hende lidt Besvær. Hun havde Skrivegave og Talegave, hun kunde godt have været Præst, idetmindste Præstekone.

»Jorden er deilig i sin Søndagskjole!« sagde hun, og den Tanke havde hun sat i Stil og »Klinkning«, sat den i en Vise, saa skjøn og lang.

Seminaristen Hr. *Kisserup*, Navnet gjør ikke til Sagen, var Søskendebarn og i Besøg hos Gartnerens; han hørte Madamens Digt og havde godt deraf, sagde han, inderlig godt. »De har Aand, Madame!« sagde han.

»Snikke mig snak!« sagde Gartneren, »sæt mig ikke saadant Noget i hende! en Kone skal være Krop, anstændig Krop, og passe sin Gryde at Graden ikke bliver sveden.«

»Det Svedne tager jeg bort med en Træglød!« sagde *Madamen*, »og det Svedne tager jeg fra Dig med et lille Kys. Man skulde troe at Du kun tænkte paa Kaal og Kartoffler, og dog elsker Du Blomsterne!« og saa kyssede hun ham. »Blomsterne ere Aanden!« sagde hun.

»Pas din Gryde!« sagde han og gik i Haven, den var hans Gryde og den passede han.

* * * * *
--- 35

Men *Seminaristen* sad hos *Madamen* og talte med Madamen, hendes skjønnne Ord »Jorden er deilig«, holdt han ligesom en heel Prædiken over, paa sin Maade.

»Jorden er deilig, gjører Eder den underdanig, blev sagt, og vi blev Herskabet. En er det ved Aanden, En ved Legemet, En blev sat ind i Verden som et Forbauselsens Udraabstegn, en Anden som en Tankestreg, saa at man nok kan spørge, hvad skulde han her? En bliver Bisp, en Anden kun fattig Seminarist, men Alt er viseligt. Jorden er deilig og altid i Søndagskjole! Det var et tankevækkende Digt, Madamens, fuldt af Følelse og Geographi.«

»De har Aand, Hr. *Kisserup*!« sagde *Madamen*, »megen Aand, det forsikkrer jeg Dem! Man faaer Klarhed i sig selv, naar man taler med Dem.«

Og saa talte de videre, lige smukt og lige godt; men ude i Kjøkkenet var der ogsaa En som talte, det var *Nissen*, den lille graaklædte Nisse med den røde Hue; Du kjender ham! *Nissen* sad i Kjøkkenet og var Pottekiger, han talte, men Ingen hørte ham uden den store sorte Missekat, »Flødetyven«, som *Madamen* kaldte ham.

Nissen var saa vred paa hende, thi hun troede ikke paa hans Tilværelse, vidste han, hun havde rigtignok aldrig seet ham, men hun maatte dog med al hendes Læsning vide at han var til og da vise ham en lille Opmærksomhed. Det faldt hende aldrig ind Juleaften at sætte Saameget som en Skeefuld Grød hen til ham, det havde alle hans Forfædre faaet, og det af Madamer, der slet ikke havde Læsning; Grøden havde svømmet i Smør og Fløde. Katten blev ganske vaad om Skjægget ved at høre derom.

»Hun kalder mig et Begreb!« sagde *Nissen*, »det gaaer over alle mine Begreber. Hun fornægter mig jo! Det har jeg luret mig til og nu har jeg luret igjen; hun sidder og hvæser for Drengbankeren, Seminaristen. Jeg siger med Fatter: »Pas din Gryde!« Det gjør hun ikke; nu skal jeg faae den til at koge over!«

Og *Nissen* pustede til Ilden, der blussede og brændte. »Surre-rurre-rup!« der kogte Gryden over.

»Nu skal jeg ind og pille Huller i Fatters Sokker!« sagde *Nissen*. »Jeg vil trevle op et stort Hul i Taa og Hæl, saa bliver

*
- 36

der Noget at stoppe, dersom hun ikke skal hen at digte; Digte-Madame, stop Fatters Hoser!«

Katten nøs derved; han var forkølet, uagtet han altid gik i Skindpels.

»Jeg har lukket Spisekammerdøren op,« sagde *Nissen*; »der staaer henkogt Fløde, saa tyk som Meelpap. Vil Du ikke slikke, saa vil jeg!«

»Skal jeg have Skylden og Bankene,« sagde *Katten*, »saa lad mig ogsaa slikke Fløden!«

»Først Flø'en, saa Kløen!« sagde *Nissen*. »Men nu skal jeg ind i Seminaristens Stue, hænge hans Seler paa Speilet og putte hans Sokker i Vandfadet, saa troer han at Punschen har været for stærk og han ør i Hovedet. I Nat sad jeg paa Brændestabelen ved Hundehuset; jeg har megen Fornøielse af at drille Lænkehunden; jeg lod mine Been hænge ned og dingle. Hunden kunde ikke naae dem, ihvor høit han sprang; det ærgrede ham; han gjøede og gjøede, jeg dinglede og danglede; det var et Spektakel. Seminaristen vaagnede derved, stod tre Gange op og kigede ud, men han saae mig ikke, uagtet han havde Brilller paa; han sover altid med Brilller.«

»Siig miav, naar Madamen kommer!« sagde *Katten*. »Jeg hører ikke godt, jeg er syg i Dag.«

»Du er sliksyg!« sagde *Nissen*, »slik væk! slik Sygdommen væk! men tør Dig om Skjægget, at Fløden ikke hænger i! Nu gaaer jeg og lurur.«

Og *Nissen* stod ved Døren og Døren stod paa Klem, der var Ingen i Stuen uden *Madamen* og *Seminaristen*; de talte om hvad *Seminaristen* saa skjønt kaldte Det, man skal sætte over Potten og Gryden i enhver Huusholdning: *Aandens Gaver*.

»Hr. *Kisserup!*« sagde *Madamen*, »nu skal jeg i den Anledning vise *Dem Noget, som jeg endnu aldrig har viist til nogen jordisk Sjæl, mindst til et Mandfolk, mine Smaavers, nogle ere jo rigtignok noget lange, jeg har kaldt dem: »Klinkninger af en Danneqvinde!« jeg holder saameget af gamle danske Ord.«

»Dem skal man ogsaa holde paa!« sagde *Seminaristen*; »man skal rydde det Tydske ud af Sproget.«

»Det gjør jeg ogsaa!« sagde *Madamen*; »aldrig skal De høre mig sige »»Kleiner«« eller »»Butterdeig««, jeg siger *Fedtkager* og *Bladdeig*.«

* 37

Og hun tog ud af Skuffen en Skriverbog med lysegrønt Omslag og to Blækklatter.

»Der er megen Alvor i den Bog!« sagde hun. »Jeg har stærkest Fornemmelse til det Sørgelige. Her er nu »Sukket i Natten«, »min Aftenrøde«, og »da jeg fik *Klemmensen*«, min Mand; det kan De springe over, uagtet det er følt og tænkt. »Huusmoderens Pligter« er det bedste Stykke; alle meget sørgelige, deri har jeg min Evne. Kun et eneste Stykke er spøgefuldt, det er nogle muntre Tanker, som man jo ogsaa kan have dem, Tanker om - De maa ikke lee ad mig! - Tanker om - at være Digterinde; *det* er kun kjendt af mig selv, min Skuffe, og nu ogsaa af Dem, Hr. *Kisserup!* Jeg holder af Poesien, den kommer over mig, den driller, raader og regjerer. Jeg har udtalt det med Overskrift: »Lille *Nisse*«. De kjender nok den gamle Bondetro om Huusnissen, der altid er paa Spil i Huset; jeg har tænkt mig at jeg selv var *Suset*, og at Poesien, Fornemmelserne i mig, var *Nissen*, Geisten der raader; hans Magt og Storhed har jeg besjunget i »Lille *Nisse!*« men De maa love mig med Haand og Mund aldrig at røbe det for min Mand eller Nogen. Læs det høit, at jeg kan høre om De forstaaer min Skrift.«

Og *Seminaristen* læste og *Madamen* hørte og den lille *Nisse* hørte; han lurede, veed Du, og var netop kommen idet der læstes Overskriften: *Lille Nisse*.

»Det angaaer jo mig!« sagde han. »Hvad kan hun have skrevet om mig? Ja, jeg skal nappe hende, nappe hendes Æg, nappe hendes Kyllinger, jage Fedtet af Fedekalven: See mig til Madamen!«

Og han hørte efter med spids Mund og lange Øren; men alt som han hørte om Nissens Herlighed og Magt, hans Herredømme over Madamen, det var Digtekonsten, veed Du, hun meente, men *Nissen* tog det lige efter Overskriften, blev den Lille mere og mere smilende, hans Øine glindsede i Glæde, der kom ligesom noget Fornemt i Mundvigerne paa ham, han løftede sine Hæle, stod paa sine Tæer, blev en heel Tomme høiere end før; han var henrykt over hvad der blev sagt om *lille Nisse*.

»Madamen har Aand og stor Dannelse! Hvor har jeg gjort den Kone Uret! Hun har sat mig ind i sin »Klinkning«, den vil blive trykt og læst! Nu skal *Katten* ikke faae Lov til at drikke hendes Fløde, det skal jeg selv gjøre! Een drikker mindre end

* 38

To, det er altid en Besparelse, og den vil jeg indføre, agte og ære Madamen!«

»Hvor han er Menneske, den *Nisse!*« sagde den gamle Kat. »Bare et sødt Mjav af Madamen, et Mjav om ham selv, saa skifter han strax Sind. Hun er luun, Madamen I!«

Men hun var ikke luun, det var *Nissen* som var Menneske.

Kan Du ikke forstaae denne Historie, saa spørg, men Du skal

ikke spørge Nissen, heller ikke Madamen.

*